

Derleyenler
AYŞE BUĞRA - AŞENA GÜNAL
Bir Dava Hikâyesi

OSMAN KAVALA Manchester Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nden mezun olduktan sonra, 1982 yılında Kavala Grubu şirketlerinin yönetimini üstlendi. İletişim Yayınları'nın ve Ana Yayıncılık'ın kurucu ekibi içinde yer aldı. 1999 depremi ardından önyak olduğu dayanışma faaliyetlerinden sonra aktif iş hayatını bırakıp sivil toplum alanına yönelen Osman Kavala, Türkiye'de 1990'lardan itibaren gelişmeye başlayan sivil toplum hareketliliğinin önemli aktörlerinden biri oldu. 2002 yılında sivil toplum, insan hakları savunuculuğu ve kültür-sanat alanlarının keşişinde yer alan Anadolu Kültür'ü kurdu.

Osman Kavala, ana uğraşı olan Anadolu Kültür Yönetim Kurulu Başkanlığı'nın yanı sıra Açık Toplum Vakfı, TESEV, TEMA Vakfı, Tarih Vakfı, Helsinki Yurttaşlar Derneği, Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü, Türkiye Sinema ve Audiovisuel Kültür Vakfı, Kültürel Mirası Koruma Derneği gibi pek çok sivil toplum örgütünde kurucu üye, yönetim kurulu üyesi veya danışma kurulu üyesi olarak bulundu. 2017 Ekim ayından bu yana Marmara Cezaevi'nde.

İletişim Yayınları 3506 • Bugünün Kitapları 294

ISBN-13: 978-975-05-3780-6

© 2025 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2025, İstanbul

KAPAK Suat Aysu

KAPAK GÖRSELİ Ateş Alpar, "Aramızda", 2021, performans
(Fotoğraf: Kahraman Turan)

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Asude Ekinci

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44870

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/41

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Derleyenler
AYŞE BUĞRA - ASENA GÜNAL

Bir Dava Hikâyesi

Osman Kavala'nın Yedi Yılı



İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Bir Dava Hikâyesi: Osman Kavala'nın Yedi Yılı

AYŞE BUĞRA 7

SUNUŞ

Bir İnsan, Yedi Yıl ve Bir Kitap...

ERTUĞRUL GÜNAY 13

Osman Kavala'ya Yönelik Suçlamaların ve Tutuklamaların Özeti..... 17

Osman Kavala ile Yapılan Mülakatlardan 21

Yargı sürecinin aşamaları, iddialar 22

Soros, Sorosçuluk, fonlar 50

Gezi neydi? 58

Osman Kavala: "Gezi'nin Ağaçları" 62

AİHM ve Avrupa Konseyi 66

Sivil toplum faaliyetleri 71

Kültür alanında çalışma 71

Deprem ve sivil toplum 75

Sivil toplum ve demokrasi 82

Osman Kavala: "Sivil Toplum Kavramı Üzerine" 86

Hapsedilmek	89
Hapishanede hayat	94
Kitaplar	99
Siyasi davalar, tarihten dersler	104
Osman Kavala: "Yargının Önceliği"	116
Dünyanın hali	121
Ayşe Buğra ile Yapılan Mülakatlardan	129
45 Soruda Kavala ve Gezi Davası	
GÖKÇER TAHİNCİOĞLU	159
Hükümete Karşı Suç	
KÖKSAL BAYRAKTAR	183
"Türkiye Bu Tür Yargılamalara Layık Değil"	
MERDAN YANARDAĞ'IN SÖYLEŞİSİNDEN	
DENİZ TOLGA AYTÖRE İLE OLAN KISIMLAR	197
AİHM Kararları Nasıl Uygulanmaz:	
Osman Kavala Davası	
RIZA TÜRMEN	219
Osman Kavala'nın Ödül Mesajları	237
Osman Kavala'nın Basın Açıklamaları	251

ÖNSÖZ

Bir Dava Hikâyesi: Osman Kavala'nın Yedi Yılı

AYŞE BUĞRA

Bu kitap siyasi bir davayla ilgili. Siyasi görüşleri, inançları, toplum anlayışları farklı olan pek çok insana, davanın bir aşamasında, “Burada tuhaf bir şey, kabul edilmesi zor bir şey oluyor” dedirten, bazen de “Kafkaesk” diye tarif edilen bir dava sürecinin hikâyesi. Ama hikâye sadece hukuki açıdan ele alınan bir yargı sürecinin hikâyesi değil. Daha çok, suç işlemiş olduğuna dair herhangi bir kanıt gösterilmeden tutuklanmış, hüküm giymiş ve kesintisiz yedi sene boyunca cezaevinde yaşamış bir insanın hayatının yedi senesinin hikâyesi. Bu kitap hazırlanırken kendisi hâlâ cezaevindeydi.

Osman Kavala, 17 Ekim 2017 akşamı, yazar ve sanatçıların yer aldığı kültür sanat etkinliklerini desteklemeye yönelik bir projeye ilgili olarak büyükşehir belediyesiyle görüşmek üzere gittiği Gaziantep'ten dönüşünde, İstanbul havalanında, uçaktan inmeden gözaltına alındı. Dar bir mekânda, farklı suçlamalarla gözaltına alınmış başka kimselerle birlikte çok zor koşullar altında iki hafta geçirdikten sonra, 1 Kasım'da tutuklanarak –şimdiki adı Marmara Cezaevi

olan– Silivri Kapalı Cezaevi'ne götürüldü ve tek kişilik bir hücrede yaşamaya başladı.

Kitabın başındaki kronoloji, yargı sürecinin önemli aşamalarını özetliyor. Burada aslında özetlemesi hiç kolay olmayan bir olaylar silsilesi buluyoruz. “Cebir ve şiddet kullanarak hükümeti devirmeye teşebbüs”, “darbe teşebbüsüne destek”, bunların ardından “casusluk” gibi insanın tüylerini ürperten suçlamalarla tutuklamalar, suçlamaların birinden tahliye edilip sonra tekrar tutuklanmalar, birleştirilen ve ayrılan davalar, değiştirilen mahkeme heyetleri ve uygulanmayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarından oluşan bir süreç. İçinde bir de beraat kararı var: 18 Şubat 2020’de Osman Kavala, beraat ettikten sonra evine gidemeden gözaltına alındı ve ertesi gün tutuklanıp tekrar cezaevine götürüldü. 22 Nisan 2022’de ise, Osman Kavala, cebir ve şiddet kullanarak hükümeti devirmeye teşebbüs etmekten ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edildi. Bu karar 28 Eylül 2023 tarihinde Yargıtay tarafından onandı.

Davayı başından itibaren takip etmiş olan Deniz Tolga Aytöre’nin 8 Ocak 2024 tarihinde Merdan Yanardağ’ın Tele 1’deki programında anlattıkları, profesör Köksal Bayraktar’ın ve Türkiye’nin AIHM’deki eski yargıçlarından Rıza Türmen’in yazıları, sürecin hukuk ve adaletle bağdaşmayan niteliğini ortaya koyuyor. Gökçer Tahincioğlu’nun bu kitaba aldığımız yazısı, bütün bunların neden tuhaf ve kabul edilmez olduğunu çok net bir şekilde anlatıyor.

Kitabın merkezinde Osman Kavala’nın cezaevindeyken avukatları aracılığıyla gazetecilere verdiği mülakatlar, yargı sürecinin çeşitli aşamalarında yaptığı basın açıklamaları, ödül konuşmaları yer alıyor. Şirin Payzın’ın, fikri takip duyarlılığının gazeteciliğin olmazsa olmazı anlayışıyla Osman Kavala’yla farklı tarihlerde yaptığı dört röportaj ve Murat

Sabuncu'nun, Ocak 2024'te, Yargıtay'ın ağırlaştırılmış müebbet hapis kararını onamasından sonra yaptığı ve T24'te yayınlanan röportaj, yargı sürecinin bütün kritik aşamalarını yansıttığı için, davanın hikâyesini anlatmaya bunların biraz kısaltılmış halleriyle başlamanın uygun olduğunu düşündük.

Osman Kavala'yla yapılan röportajların çoğunda tekrarlanan bazı sorular var. Bu tekrarlanan sorular ve onlara verilen cevaplar belirli temalar altında toplandı. Farklı röportajlardan seçilen bazı pasajlar, bu temalar altında ve her temanın içinde kronolojik bir sıra izlenerek kitaba alındı. Payzın ve Sabuncu röportajlarının bazı bölümleri de, bu temalar altında bulunuyor. Osman Kavala'nın Gezi, siyasi davalar ve sivil toplumla ilgili yayınlanmış üç yazısı da bu temaların olduğu bölümlerin hemen arkasında yer alıyor.

Osman Kavala mülakatlarında Gezi davasının kendisini cezalandırmanın ötesinde siyasi amaçlara hizmet ettiğine, kendisiyle ilgili oluşturulan kurgunun Gezi protestolarını kriminalize etmek için kullanıldığına dikkat çekiyor. Bu yapılırken demokrasi değerlerine bağlılıkları, bunları savunuyor oldukları bilinen insanların, kendisi gibi hukuksuz biçimde yargılandıklarını, delil olmadan mahkûm edildiklerini vurguluyor. Çiğdem Mater, Mine Özerden, Tayfun Kahraman ve milletvekili seçilen Can Atalay, 2022 yılının Nisan ayından beri cezaevindeler. Kavala bu ağır hak ihlallerini siyasi gelişmelerle, insan haklarına ve insan hayatına değer vermeyen bir anlayışın yargıda yaygınlaşmasıyla ilişkilendiriyor.

Gazeteciler Osman Kavala'ya, üzerine atılı suçları nasıl karşıladığını, yaşadıklarını nasıl değerlendirdiğini, bir hücrede tek başına, özgürlüğünden yoksun yaşamaya nasıl dayandığını, cezaevinde günlerinin nasıl geçtiğini sordular. O bu sorulara serinkanlı cevaplar verdi. Yedi yıl boyunca, hiçbir noktada bu serinkanlılığı kaybetmedi. Yargının siya-

sileşmesinin, evrensel hukuk ilkelerinden sapmanın sorunlarından, sadece kendi durumunun sınırları içinde değil, adaleti herkes için isteyen biri olarak, kişi özgürlüğünün en temel insan hakkı olduğu anlayışıyla bahsetti. Adalet ve adaletsizlikle ilgili tartışmaların tarihiyle ilgilendi, adalet konusunu toplum içinde eşit bireyler olarak birlikte yaşamak konusuyla ve empati kavramıyla birlikte düşündü. Röportajlarda sivil toplum alanındaki çalışmalarıyla ilgili sorulara verdiği cevaplar, kültür ve sanat faaliyetlerinin, edebiyatın, birleştirici ve onarıcı gücüne olan inancını yansıtıyor. Bu cevaplarda onun sivil toplum faaliyetlerinin önemini belirttiğini, ama aynı zamanda hukuk kurumları düzgün çalışmadığı ve demokratik kurumların işleyişi sorunlu hale geldiğinde, sivil toplum kuruluşlarının, insanların kendilerini toplumun eşit bireyleri olarak hissederek yaşamalarını sağlamaya yönelik faaliyetlerinin etkisizleşebileceğine dikkat çektiğini görüyoruz.

Mülakatlarda kitapların önemli bir yeri var. Osman Kavala cezaevinde kitaplarla yaşadı. Edebiyat onun en önemli desteği oldu. Çağdaş Türk ve yabancı yazarların eserleriyle birlikte büyük klasikleri de yeniden okudu. *Express* dergisinin sorularını yanıtlarken belirttiği gibi, Montaigne ve Shakespeare gibi yazarların insanlığa yaptıkları büyük katkıdan bir kere daha etkilendi.

Yargının siyasileştiği, insanların kimlikleri ve fikirleri yüzünden büyük mağduriyetler yaşadığı dönemlerle ilgilendi, özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın öncesini daha iyi anlamaya çalıştı. Günümüzde pek çok toplumu etkileyen ekonomik ve sosyal adaletsizliklerle, endişe verici siyasi gelişmeler üzerine de okudu ve düşündü. Özellikle *Express* dergisinde 18 Ekim 2022'de yayınlanan röportaj ile İrfan Aktaş'ın 15 Ocak 2024'te *Artı Gerçek*'te yayınlanan röportajında bu konulardaki düşüncelerini anlatıyor.

Osman Kavala'nın cezaevinde olduğu yedi yıl boyunca, eři olarak bana da yaşadıklarımızla ilgili sorular soruldu, benimle de mülakatlar yapıldı. Konuřtuđum gazetecilere, izlediğim duruşmaların hiçbirinde onun suç teşkil eden eylemlerinin ne olduğunun belirtilmediğini, onun hangi eyleminin suç teşkil ettiğini öğrenemediğimi, ama memleketimizin yerli ve yabancı dūřmanları ve onların yerli destekçileri hakkında soyut söylemler duyduğumu söyledim. Kanıt gösterilmediği gibi, somut bir suç tanımı da yapılmayan bu çok karmaşık yargı sürecinin bir noktasında, “Artık bize yalan söylemeye bile tenezzül etmiyorlar” dedim ve “işkence” sözünü kullanmaya başladım. Bana “Eřiniz nasıl bir insandır?” diye sorulduğunda, kendisine yönelik berbat karalama kampanyalarına karşın onu tanıyan herkesin çok iyi bildiği bir řeyi, onun iyi bir insan olduğunu anlatmak durumunda kaldım. “Nasıl dayanıyorsunuz?” diye soranlara, “Bu yıllar bizim hayatımızdan çalındı, geçmişte yaşadıklarımızın ve ilerde yaşayacaklarımızın hayalini kuruyoruz” demedim. “Bugün, bu durumda, birlikteyiz ve kendimiz olarak yaşamaya devam ediyoruz” diye cevap verdim. Eřimin dosyanın gizliliği nedeniyle mektuplaşmasının yasaklanmış olduğu dönemde, *Cumhuriyet* gazetesi, yakınlarının ona yazdığı ve yollayamadığı bazı mektupları yayınladı. Bu güzel girişim sırasında, ben de kendisine gazetede okuyabileceği bir mektup ulaştırma imkânı buldum. Benimle yapılan bazı röportajlardan seçmelerle birlikte bu mektup da kitapta yer alıyor.

Osman Kavala, 2 Kasım 2021 tarihinde, tutukluluğunun dördüncü yılında yaptığı basın açıklamasında şöyle diyordu: “...sadece cezaevinde olduğum için kendi hayatımı yaşama imkânımı kaybetmekle kalmadım, hedef gösterildiğim ve kamuoyunda hakkımda ‘karanlık’ ve ‘kötü’ bir insan izlenimi yaratılmaya çalışıldığı için, kendi gerçekliğim de

tahrif edildi. Hayatımın dört yılını kaybettikten ve bir ‘memleket sorunu’ haline geldikten sonra, teselli bulabileceğim şey, yaşadıklarımın yargıdaki sorunlarla yüzleşmesine katkıda bulunması ve benden sonra yargı karşısına çıkacak olanların daha adil bir muamele görmeleri ihtimalidir.”

Bu kitabın amacı, okura bunları yaşayan insanın sesini duyurmak, onun yedi yıl boyunca yaşadığı ağır mağduriyete rağmen nasıl tahrif edilen gerçekliğine sahip çıktığını, nasıl kendisi olarak kalmayı, dünyadan kopmamayı, bütün adaletsizliklere ve kötülöklere karşı herkes için daha adil ve daha insani bir hayat üzerine düşünmeye devam etmeyi başardığını biraz olsun yansıtabilmek. Ama bir amacı daha var: Yargının siyasileştiğı, Türkiye’nin bir hukuk devleti olmaktan uzaklaştığını gözlemleyerek bu yaşananları normalleştirip kanıksamak eğilimine karşı insanları uyarmak. Onları sadece Osman Kavala’nın değil, özgürlükleri ellerinden alınan bütün suçsuz insanların yaşadıklarına daha duyarlı olmaya davet etmek.

Kitap sonuç yerine Osman Kavala’nın yedinci yıl açıklamasıyla bitiyor.

Bu kitabı birlikte derlediğimiz Asena Günal ve ben, böyle bir kitap hazırlanması fikrini geliştiren, takip eden ve sunuş yazan Ertuğrul Günay’a, mülakatların yayınlanmasına izin veren gazetecilere ve yayın organlarına, kitaba katkı sunan hukukçulara, kitabın malzemesinin hazırlanmasında emeği geçen Ayşe Nur Yüceland’a, Osman Kavala’nın yazı ve mülakatlarının iletişimi ve çevirisinde emeği geçen Yasemin Bektaş, Tamar Nalcı ve Gökşin Uğur’a büyük teşekkür borçluyuz.